

at kompetencen til at meddele 3. instansbevillinger overføres til et nyt uafhængigt råd eller nævn.

4.2.3. Domstolene.

Efter Retsplejerådets opfattelse bør det være de almindelige domstole, der træffer afgørelse i sager om 3. instansbevilling, hvis den gældende ordning skal ændres. Praktiske hensyn kunne tale for at overføre kompetencen til landsretten, som under ankebehandlingen vil have fået et indgående kendskab til sagen. En sådan løsning er tidligere blevet foreslået af det stående retsplejeudvalg i 1924 og igen i 1930 af et af Justitsministeriet ved skrivelse af 7. juni 1929 nedsat udvalg.

Retsplejerådet finder imidlertid, at det vil være principielt uheldigt at indføre en ordning, hvorefter den domstol, som har truffet afgørelse i sagen, også skal afgøre, om der skal gives tilladelse til at indbringe sagen – og dermed rettens egen afgørelse – for højere ret. Retsplejerådet er således af den opfattelse, at kompetencen til at meddele 3. instansbevilling – som også foreslået i betænkning nr. 698/1973 – i givet fald bør overføres til Højesteret.

Retsplejerådet har på den baggrund vurderet en række forhold, som har nærmere sammenhæng hermed.

Det har navnlig om et sådant forsøg også tidligere været fremført, at det indebærer en risiko for, at Højesterets afgørelse om 3. instansbevilling vil blive opfattet som en forhåndstilkendegivelse om Højesterets afgørelse af selve sagen.

Retsplejerådet er således opmærksom på, at der ved en overførsel af kompetencen til at meddele 3. instansbevilling til Højesteret ikke vil kunne ses bort fra, at parterne får en opfattelse af, at Højesteret som følge af behandlingen af 3. instansansøgningen vil være forudindtaget.

Rådet finder imidlertid, at grundlag for en sådan opfattelse vil kunne begrænses betydeligt, såfremt den eller de dommere, der træffer afgørelse om 3. instansbevilling, ikke deltager i afgørelsen af selve sagen. Dertil kommer, at en tilladelse til at få en sag prøvet ved 3. instans kun i ringe omfang vil kunne danne grundlag for formodninger om sagens udfald, forudsat afgørelsen om 3. instansbevilling træffes efter en vurdering af sagens principielle interesse. I forlængelse heraf anføres endelig, at Højesterets praksis inden for dette sagsområde må antages med tiden i sig selv at ville fjerne grundlaget for en sådan »fortolkning« af en tilladelse til 3. instansbevilling. Retsplejerådet bemærker endvidere, at de betænkeligheder, der knytter sig til andre ordninger med hensyn til at sikre en ensartet praksis m.v., ikke vil

være forbundet med en overførsel af kompetencen til Højesteret.

En overførsel af 3. instansbevillinger til Højesteret forudsætter dog, at domstolen får tilført de fornødne ressourcer, og at behandlingen af sagerne gennemføres på en enkel, men samtidig fuldt forsvarlig måde, jf. nedenfor.

På baggrund af erfaringerne fra den svenske højesteret finder Retsplejerådet det således væsentligt, at reglerne om Højesterets behandling af sagerne udformes således, at de ikke kommer til at indtage en dominerende plads i forhold til Højesterets øvrige opgaver.

Retsplejelovens § 2 a indeholder bestemmelser om, hvor mange dommere, der mindst skal deltage i en højesteretsafgørelse. Som udgangspunkt skal mindst 5 dommere deltage i afgørelser ved Højesteret. Det gælder dog ikke afgørelser truffet af anke- og kæremålsudvalget, der består af (mindst) 3 dommere. I bestemmelsens stk. 3 er der givet mulighed for, at et enkelt af udvalgets medlemmer kan handle på udvalgets vegne i det omfang, retten finder det formålstjuntligt. Alle udvalgets 3 medlemmer skal dog deltage i vedtagelsen af domme og kendelser undtagen i de tilfælde, hvor kendelsen lyder på afvisning af kæremål. I sidstnævnte tilfælde kan afgørelsen træffes af én dommer.

Reglerne for, hvor mange dommere, der skal deltage i en afgørelse om 3. instansbevilling, bør efter Retsplejerådets opfattelse udformes således, at det overlades til Højesteret at bestemme, om der i den enkelte sag skal deltage 1 eller 3 dommere. Retsplejerådet har herved lagt vægt på, at Højesteret derved får mulighed for at tilrettelægge arbejdet således, at afgørelsen af f.eks. de sager, hvor det er (forholdsvis) klart, at der ikke skal meddeles 3. instansbevilling, kan træffes af én dommer.

Efter Retsplejerådets opfattelse bør det så vidt muligt undgås, at Højesterets afgørelse kan opfattes som en egentlig afgørelse af selve sagen, og Højesteret bør derfor som begrundelse for et eventuelt afslag ikke nærmere udbyde, hvorfor man ikke har fundet sagen af principiel karakter. En sådan ordning må endvidere anses for nødvendig for at sikre, at disse sager ikke kommer til at byrde Højesteret i unødigt omfang. Det kan iøvrigt vedrørende spørgsmålet om begrundelse henvises til ordningen i Sverige, hvor den svenske højesterets afgørelser om afslag eller tilladelse til 3. instansprøvelse ikke begrundes nærmere.

Med hensyn til de ressourcemæssige konsekvenser af en overførsel af kompetencen til Højesteret tilslutter Retsplejerådet sig Højesterets vurdering, hvorefter det vil være nødvendigt at udvide rettens